

ומה אמר? קול ברמה נשמע. כף שנינו, שבאותו יום שנחרב בית המקדש למטה וישראל הלכו לגלות, רחמים על צואריהם וידיהם מהדקות לאחור, וכנסת ישראל גרשה מבית המלך ללכת אחריהם, בשעה שירדה אמרה: אלף בראשונה ואבכה על מדורי, ועל בני, ועל בעלי. כשירדה, ראתה את מקומה חרב, וכמה דם של חסידים שפוף בתוכו, וההיכל הקדוש והבית נשרף באש.

אז הרימה קול, ורעשו עליונים ותחתונים, והקול הגיע למעלה עד למקום שהמלך שרוי בו, ורצה המלך להחזיר את העולם לתהו ובהו, עד שירדו כמה אוכלוסים וכמה מחנות פנגדה, ולא קבלה תנחומים מהם. זהו שכתוב, קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה, שלא קבלה מהם תנחומים. פי איננו, משום שהמלך הקדוש היה עולה למעלה למעלה ולא נמצא בתוכה. זהו שכתוב פי איננו, ולא כתוב פי אינם.

אמר לו רבי חייא, מה זה רחל מבכה על בניה? אמר לו, למדנו שהיא כנסת ישראל, וזו אשתו של יעקב ודאי, שכתוב ויאָהב יַעֲקֹב אֶת רַחֵל. (בראשית כט) ורחל עקרה. וכתוב שם, (תהלים קיג) מוֹשִׁיבֵי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אִם הַבָּנִים שְׂמֵחָה.

דבר אחר פי איננו, כמו שנאמר, (בראשית ט) איננו גדול בבית וגו'. איננו - שהרי הסתלק למעלה והתרחק מהפל. איננו - בזווג עמה. איננו - שִׁמְצָא שְׂמוּ הַגְּדוֹל.

אמר רבי חייא, מאיזה מקום התחילה לגלות? אמר לו, מבית המקדש, ששם שרתה, ואחר כך סובבה בכל ארץ ישראל. אחר כך פשיצאה מן הארץ, עמדה על המדבר וישבה שם שלשה

הווי מלוי אשתמודען, והכא האי כה אמר יי', קדשא בריך הוא. ומה אמר, קול ברמה נשמע.

הכי תנינן, דבההוא יומא דאתחרב בי מקדשא לתפא, וישראל אזלו בגלותא, ריחיין על צאוריהון, וידיהון מהדקן לאחורא. וכנסת ישראל, אתתרכת מבית מלפא למיהן בתריהון. בשעתא דנחתת, אמרת איהן בקדמיתא ואבכה על מדוראי, ועל בני, ועל בעלי. פד נחתת, חמת אתרהא חריב, וכמה דמא דחסידי אתושד בגווה, והיכלא קדישא וביתא אתוקד באשא.

בדין ארימת קלא, ואתרגישו עלאי ותפאי, ומטא קלא לעילא, עד אתר דמלפא שרי ביה. ובקעא מלפא לאהדרא עלמא לתהו ובהו, עד דנחתו כמה אוכלוסין, וכמה משריין לקבלה, ולא קבלה תנחומין מנייהו. הדא הוא דכתיב קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה, דלא קבלה מנייהו תנחומים. פי איננו: בגין דמלפא קדישא הוה סליק לעילא לעילא, ולא אשתכח בגווה, הדא הוא דכתיב פי איננו, ולא כתיב פי אינם.

אמר ליה רבי חייא, מאי רחל מבכה על בניה. אמר ליה אוליפנא, דהיא כנסת ישראל. ודא אנתו דיעקב ודאי, דכתיב (בראשית כ"ט) ויאָהב יַעֲקֹב אֶת רַחֵל. וכתוב, (בראשית כט) ורחל עקרה. וכתוב, (תהלים קיג) מוֹשִׁיבֵי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אִם הַבָּנִים שְׂמֵחָה.

דבר אחר פי איננו, כמה דאתמר, (בראשית ט) איננו גדול בבית וגו', איננו: דהא אסתליק לעילא ואתרחיק מפלא. איננו: